

Jag gick Waldorf

I *Folkvett* nr 1-2 2015 intervjuades **Agnes Scott** om sin erfarenhet av att ha varit en Waldorfelev. (Intervjun återpublicerades i nr 3-4 2022 med vissa justeringar.) Här berättar Agnes med egna ord om sina minnen från skoltiden och vilka tankar det väcker.

JAG KAN FORTFARANDE MINNAS korridorerna, linnegårderna som fladdrade i vinden, skolgården omgiven av berg och lummiga träd. En miljö som för många ser harmonisk ut, men jag känner bara instängdhet.

När jag påminns om min tid på Waldorfskolan får jag en känsla av slutenhet. Allt var fint på ytan men att där under fanns ett mörker. Det var som en egen sluten värld, och det var svårt att förstå att saker kunde vara på ett annat sätt när man var mitt i det.

Jag gick i Waldorfskola mellan 1998 och 2007, och innan dess på Waldorfförskola. Mina föräldrar lockades nog av tanken om någonting annat än den vanliga skolan, något som skulle ge mer frihet och utrymme för kreativitet. Man pratar om att man i Waldorf ser "hela människan". Ändå har jag aldrig under mina nio år i Waldorfskola känt mig så uppdelad, fast i en roll som läraren satt mig i. Jag har aldrig känt mig mindre sedd.

När jag ser dokumentären *De utvalda barnen* känner jag igen mig.

I min skola fick man sällan en förklaring till reglerna som fanns. Det var något mystiskt med det. Känslan av att det fanns någon slags hemlig kunskap som lärarna inte ville förklara – det var något man bara skulle förstå.

Det fanns regler som att man inte fick spela fotboll, inte ha svarta kläder eller smink, att man inte fick skriva med bläck och blyerts – och absolut inte tuschpennor. Man fick inte läsa serietidningar – listan kan göras lång.

Man fick inte heller förstå vad poängen var med eurytmi, en slags rörelsedans som jag än idag inte kan förklara. Jag minns att vi elever frågade, men fick till svar att vi skulle förstå senare. Det var ett svar man ofta fick.

Det är mycket jag känner igen från dokumentären – inte minst sättet att kategorisera barn. Jag upplevde att man från dag ett placerades in i ett fack och alltid blev kvar där. Man visste om man var rätt eller fel. Var man fel fick man höra det, ofta. Vissa var riktigt utsatta. Jag fick alltid höra att jag var svag och slarvig. Vissa hade det mycket värre. Elever blev kallade för "slampa" för att de kom till skolan med smink och blev tvingade att gå och tvätta av sig.

Agnes Scott. Foto: Fredrik Bjarkö.

Det värsta var lärarnas sätt att vara. De skrattade åt elever, förlöjligade dem eller skrek på dem. De sa alltid att mobbning inte finns i Waldorf, att om vi skulle börja på en "vanlig" kommunal skola skulle vi se hur hårt det var, hur mycket mobbning det var. Men mobbning förekom. Lärarna visste det och var många gånger med på det.

Försökte man någon gång säga ifrån ville lärarna istället prata om hur lärare minsann också kan bli mobbade. De kände sig personligt påhoppade. Ofta slutade det med att läraren grät inför klassen och pekade ut elever

som mobbare av läraren. De problem som fanns var aldrig skolans ansvar utan hamnade på den enskilda eleven.

Vi hade kreativa ämnen som målning. Då visade läraren på tavlan exakt hur alla skulle måla. Man fick inte själv välja motiv eller tillvägagångssätt. Man var tvungen att visa upp sin målning och bli godkänd innan man fick gå. Ofta sa läraren högt inför hela klassen vad hen tyckte om målningen. Jag minns det som en rädsla.

Vi hade inga läroböcker utan all kunskap fick man från att lyssna på läraren och att skriva ned vad som sades. Först i högstadiet fick vi läroböcker i matematik och språk.

Det fanns ingen möjlighet till ifrågasättande eller kritik. Många av lärarna var bästa kompisar med elevers föräldrar och jag upplevde det som en instängd känsla. När mina föräldrar ifrågasatte något i undervisningen blev de förbjudna att delta på föräldramöten och läraren hotade med att sätta mig i en annan klass.

När jag tänker tillbaka på den här tiden mår jag dåligt av hur utsatta vissa var, hur det osynliggjordes. Hur kvävd jag kände mig, hur fel jag kände mig – och hela tiden fick jag det bekräftat av lärarna.

Jag tror inte att jag är ensam. Även om det verkar ha varit ännu värre på Solvik, som dokumentären visar, så känner jag igen mig.

Jag möter människor som säger att Waldorf är fantasiskt – att mobbning inte finns där. Jag tror nog att man upplever den friheten om man passar in i ramen, för då blir man sedd och uppmuntrad. Så var det mycket på min skola, vissa var lärarnas favoriter, andra var bara fel.

Det finns en mörk baksida av allt det här, och det kan inte tystas mer. De rösterna behöver höras nu. Det behö-

ver komma upp i ljuset – någon behöver se det. Om några känner sig sedda och lyfta av Waldorf på bekostnad av att andra bara känner sig fel – då är det inte ett pris värt att betala.

Hela min skoltid sopades problem under mattan, tystades ned – mobbning och problem fanns ju inte på Waldorfskolor. Jag är trött på osynliggörandet. Det här ska inte få tystas mer. ✍

Agnes Scott